

Irena Grbac  
Hrvatski prirodoslovni muzej (HPM)  
Zoološki odjel  
Novi Petruševac 6  
Zagreb

MDC  
Ilica 44  
Zagreb

Izveštaj o provedenoj matičnoj djelatnosti za prirodoslovlje u 2023. godini

### **Gradski muzej Varaždin, prirodoslovni odjel**

Prirodoslovni odjel Gradskog muzeja Varaždin (GMV) posjetili su 15.11.2023. godine dr. sc. Irena Grbac, muzejska savjetnica i matičarka 1. razine za prirodoslovlje, doc. dr. sc. Vlatka Mičetić Stanković, viša kustosica i Denis Bućan, kustos, svi iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja (HPM). Pritom su održali stručni sastanak s kolegama kustosom dr. sc. Mišelom Jelićem, višom kustosicom dokumentaristicom Petrom Marincel, preparatorom Ivicom Pakrac te kolegicama iz Arheološkog odjela. Kolege su nam pokazale prirodoslovne zbirke i stalni postav, te popratnu dokumentaciju.

Prirodoslovni odjel GMV-a, u prvom redu čuva zbirku varaždinskog entomologa Franje Koščeca, osnivača Entomološkog odjela. Građa koju je skupio izložena je u stalnom postavu „Svijet kukaca“. Godine 2020. Entomološki odjel mijenja ime u Prirodoslovni odjel čime šire pozicionira svoje djelovanje, uz osnivanje novih zbirki i zapošljavanje preparatora.

Prirodoslovna građa se čuva unutar 16 zbirki, od kojih je 15 u Prirodoslovnom odjelu (zoološke zbirke i herbar, ostavština F. Koščeca), a voditelj zbirki je Mišel Jelić. Jedna prirodoslovna zbirka, Zbirka paleontološke građe čuva se unutar Arheološkog odjela. Prirodoslovne zbirke sveukupno sadrže više od 65 000 predmeta, a podaci o predmetima redovito se upisuju u bazu M++.

U čuvaonicama ima više problema. Biološka građa čuva se primjerenim kutijama unutar drvenih ormara, odnosno staklenim cilindrima, međutim u sobama u radnom prostoru i unutar postava. Zbog toga nije primjenjiva adekvatna preventivna zaštita u smislu održavanja

nepromjenjive mikroklike (konstantna temperatura  $\leq 17^{\circ}\text{C}$ , za mokre preparate i manje, konstantna relativna vlaga  $\approx 50\%$ ), prašina i sl. S druge strane, provođenje preventivna zaštita putem dezinfekcija soba – čuvaonica nije dobra za zdravlje djelatnika.

Paleontološka građa pohranjena je u podrumski depo na primjeren način, unutar limenih ormara. Međutim, u tom prostoru ima prodora vode i vlage na stropu te je teško održati standardizirane uvjete.

Zaključno, stanje prirodoslovne građe i popratne dokumentacije je dobro, međutim postoje problemi održavanja standardiziranih, više manje konstantnih mikroklimatskih uvjeta u čuvaonicama. Postoji potreba za stručnom pomoći HPM-a unutar Prirodoslovnog odjela obzirom na veći broj novoosnovanih zbirki (a koja je načelno dogovorena), kao i daljnja suradnja (koja desetljećima traje) na zaštiti i obradi građe.

Zagreb, 22. 01. 2024.

Dr. sc. Irena Grbac, muzejska savjetnica

Matičarka 1. razine za prirodoslovne muzeje i zbirke RH

Irena Grbac  
Hrvatski prirodoslovni muzej (HPM)  
Zoološki odjel  
Novi Petruševac 6  
Zagreb

MDC  
Ilica 44  
Zagreb

Izveštaj o provedenoj matičnoj djelatnosti za prirodoslovlje u 2023. godini

### **Prirodoslovni muzej Rijeka PMRi**

Prirodoslovni muzej Rijeka (PMRi) posjetili su 13.12.2023. godine dr. sc. Irena Grbac, muzejska savjetnica i matičarka 1. razine za prirodoslovlje i Denis Bućan, kustos, oboje iz Hrvatskog prirodoslovnog muzeja (HPM). Održan je stručni sastanak s matičarem 2. razine za prirodoslovlje, muzejskim savjetnikom Marinom Kirinčićem, Milvanom Arko Pijevac, muzejskom savjetnicom, doc.dr.sc. Marcelom Kovačićem, muzejskim savjetnikom i Borutom Kružićem, višim kustosom dokumentaristom. Kolege su nam pokazale prirodoslovne zbirke i stalni postav, te popratnu dokumentaciju.

Prirodoslovni muzej Rijeka zavičajni je muzej jake znanstvene i edukativne djelatnosti. Muzej ima prostore na 3 lokacije; u centru Rijeke je glavna zgrada (stalni postav, uredi, dio građe), dislocirana čuvaonica (bivša skladišna zgrada) i stalni postav u Brodu na Kupi. Prirodoslovna građa (zoološka, botanička, geološka, paleontološka i mineraloško-petrografska) organizirana je u 29 zbirki. Podaci o predmetima upisuju se u digitalnu Inventarnu knjigu, te su u dostupni u raznom obimu na stranica muzeja.

Ovom prilikom pregledane su zoološke zbirke u glavnoj zgradi i djelomično u Čuvaonici. Zoološka građa u glavnoj zgradi kao i mokre zbirke u Čuvaonici primjereno su pohranjene, dio njih i besprijekorno. Entomološke zbirke (više od 50.000 predmeta) kao i suhe zbirke stigle su se letimično pregledati te je detaljan pregled predviđen za narednu godinu (kao i ostatak zbirki). U vanjskoj čuvaonici, za ovaj tip materijala, vrlo su problematični promjenjivi mikroklimatski uvjeti.

Od strane PMRi predložene su teme i problemi vezani uz specifičnosti prirodoslovne građe. Jedan od specifičnosti je i način tretiranja predmeta u zbirnama tkiva za molekularne analize, obzirom da se takav predmet ili njegov dio nužno u analizi uništi. Na temu specifične problematike prirodoslovne građe dogovorili smo sastanak (ili više njih) u 2024 za stručno osoblje.

Zaključno, stanje prirodoslovne građe i popratne dokumentacije je dobro, međutim postoje problemi održavanja konstantnih mikroklimatskih uvjeta za suhu građu u vanjskoj čuvaonici.

Zagreb, 22. 01. 2024.

Dr. sc. Irena Grbac, muzejska savjetnica

Matičarka 1. razine za prirodoslovne muzeje i zbirke RH

Irena Grbac  
Hrvatski prirodoslovni muzej (HPM)  
Zoološki odjel  
Novi Petruševac 6  
Zagreb

MDC  
Ilica 44  
Zagreb

Izveštaj o provedenoj matičnoj djelatnosti za prirodoslovlje u 2023.

### **Prirodoslovni muzej i zoološki vrt Split**

Prema programu matičnosti, Irena Grbac (matičarka 1. razine za prirodoslovlje) i Dražen Japundžić (muzejski savjetnik i voditelj Geološko - paleontološkog odjela) posjetili su Prirodoslovni muzej i zoološki vrt u Splitu, 30. i 31.11. 2023. Tom prilikom pregledali su prirodoslovnu građu, pružili savjet i obavili nadzor nad stručnim radom u zgradi Prirodoslovnog muzeja. Sastanku prvog i drugog dana prisustvovali su svi stručni djelatnici Muzeja. Osim toga, prirodoslovne zbirke pregledane su s predmetnim kustosima, uz razgovor o specifičnostima građe.

Prirodoslovni muzej dvadesetak godina privremeno je smješten u centru Splita (Poljana kneza Trpimira 3), u zgradi koja je premala i neadekvatna za pohranu građe, izlaganje, te stručnu i znanstvenu obradu. Prostor za muzejsku knjižnicu i prostor za edukaciju su nedostatni za svoju funkciju. Zgrada se sastoji se od puno malih sobica, a relativno konstatntne mikroklimatske uvjete neophodne za čuvanje prirodoslovne građe nemoguće je održati bez obzira na uloženi trud. Sve skupa je u relativno dobrom stanju samo zahvaljujući iznimnom naporu malobrojnih djelatnika muzeja. Prirodoslovni muzej nema zaposlenog pedagoga tako da sav posao organizacije edukacije i same edukacije rade kustosi.

Prirodoslovna građa koju čuva ovaj muzej od nacionalne je, a pogotovo zavičajne važnosti. Muzej pokriva prirodoslovno važno i raznoliko područje Dalmacije (obale, otoci i zaleđe) s bogatom 200 godišnjom tradicijom istraživanja, prikupljanja i znanstvenog rada. U sadašnjem prostoru ne može se organizirati pohrana postojećih zbirki pogotovo većih primjeraka kralješnjaka te nije jasno kako bi se organizirala novoprikupljena građa, koju u kontekstu ubrzanih promjena zasigurno treba prikupljati, stručno i znanstveno obrađivati.

Zbirke se čuvaju unutar četiri odjela; Mineraloško – geološki (4 zbirke), Paleontološki (13), Zoološki (27) i Botanički (10) koji čuvaju predmetne zbirke. Prirodoslovni muzej sveukupno čuva više od 166 000 predmeta s daleko najvećim brojem zoološke građe (više od 123 700 predmeta). Inventirani predmeti upisani su u digitalnu bazu.

Kao najveći problem u smještaju građe izdvojili bismo neadekvatnu pohranu većih kralješnjaka kojima treba više mjesta i ne smiju se oslanjati jedan na drugog. Također dio građe u sanducima ima premalo mjesta pa je mjestimično pritisnut što nije dobro. Mokri preparati (kompoti) smješteni su u nove metalne ormare i situacija je primjerena. Uslijed nedostatka prostora nekad postoji situacija da je previše materijala unutar posude s EtOH pa takav materijal treba prerazmjestiti. Obzirom na građevinske značajke zgrade nemoguće je održavati konstantnu vlagu (koje ima previše) bez obzira na postavljenu ventilaciju. Mogu se dodati odvlaživači, klime, ovlaživači međutim s upitnim rezultatom i velikim troškovima, a sve skupa neće riješiti problem neadekvatne zgrade. Dezinsekcija se redovito provodi.

Zaključno, stanje prirodoslovne građe i popratne dokumentacije je dobro i primjereno, a dodatna stručna i znanstvena obrada odraditi će se kroz suradnju s matičnim muzejom (HPM).

Veliki problem Prirodoslovnog muzeja u Splitu je nedostatak prostora i neadekvatn prostor, te nepostojanje pedagoga (edukatora). Nemoguće je da veliki i turistički razvijeni Split ima zapostavljen Prirodoslovni muzej koji mora čuvati i povijesno važnu građu i biti, uz ostale akademske ustanove i udruge voditelj prirodoslovnih istraživanja ovog djela Hrvatske. Također, ne vidimo mogućnosti smještaja novoprikupljene i darovane građe niti mjesta razvoju u skućenim uvjetima i s premalo stručnog i znanstvenog osoblja koje osim zbirki radi i poslove edukacije.

Ove godine Muzej slavi 100-godišnjicu te vjerujemo da je nova adekvatna zgrada prometno pristupna prigodan rođendanski poklon.

Zagreb, 22.1.2024.

Dr.sc. Irena Grbac, muzejska savjetnica

Matičarka 1. razine za prirodoslovne muzeje i zbirke RH